

Воронкова В. Г., д.ф.н., професор,
Запорізька державна інженерна академія, м. Запоріжжя, Україна
Зуєва В. О., к.п.н., доцент,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

АНТРОПОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ СУЧАСНОГО ДЕРЖАВОТВОРЕННЯ У КОНТЕКСТІ КОНСТИТУЦІЙНОЇ РЕФОРМИ

Актуальність теми дослідження антропологічних засад сучасного державотворення у контексті конституційної реформи розгортається у площині взаємовідносин «людина-суспільство», оскільки центральною проблемою конституційної реформи є людина, що свідчить не тільки про загальнотеоретичний, а й праксеологічний смисл. Антропологічні засади сучасного державотворення у філософському форматі приводять до трьохрівневої моделі світу: 1) суспільства як соціуму; 2) суспільства як системно-структурного світу; 3) суспільства як соціомікро- і соціомакросвіту повсякденності [1, с. 502].

Істотною відмінністю всіх європейських антропологічних моделей виступає раціонально організована людина. Модель антропологічних засад сучасного державотворення можна знайти в маржиналістських теоріях «максимальної корисності» (Хікса, Самуельсона, Фішера, Девенпорта, яка сьогодні займає поняття переваги чи вибору. Аналіз свідчить, що конституційні реформи повинні базуватися на антропологічних, духовно-етичних, аксіологічних засадах, незважаючи на теорію раціональності державотворчого процесу: а) раціональність як максимізація корисності (неокласичний напрямок); б) обмежена раціональність (Г. Саймон); в) практична раціональність (П. Бурд'є); г) цілераціональність (М. Вебер). Індивід ніколи не являється чистим агентом правової дії, він з неминучістю занурений у соціокультурне, національне та релігійне середовище життєвих звичок і певного образу дій. Кінцева мета конституційної реформи – це олюднення оточуючого світу природи і суспільства з позицій розвиваючих потреб людини [1]. Це означає, що критерієм конституційної реформи та її кінцевою метою виступає людська особистість, можливість і перспектива її усестороннього розвитку, а також її універсалізація у масштабах культури, соціуму і природи.

Аналіз антропологічних засад сучасного державотворення у контексті конституційної реформи орієнтується на гуманістичний чинник, який розглядається в контексті конституційної реформи і що представляє узагальнений комплекс засобів оптимізації державної влади на етапі трансформації України: а) підвищення рівня економічного розвитку країни в контексті побудови соціально-демократичної держави зі

змішаною економікою; б) розвиток правової держави; в) систематичне вдосконалення законодавства і форм його викладу; г) становлення громадського суспільства та його інституцій; д) утвердження й розвиток соціальної відповідальності в сфері державного управління.

Через антропологічний принцип державотворення здійснюється спроба пояснити саму людину й навколишній світ, зрозуміти людину як унікальний прояв життя взагалі, як творця історії й культури. Антропологічне вчення виводить своє розуміння людини й навколишньої дійсності із самого людського буття й через нього. Демократичні перетворення сучасного українського суспільства детермінують соціальне становлення таких вартостей політичної антропології, яка зумовлена певними історичними обставинами. Йдеться про становлення такого типу державотворення, на прапорі якого була б людина, її високе соціальне призначення, направленість конституційної реформи на людину, її добробут, щастя. Крім цього не існує іншого способу зробити державотворення дійсно гуманним, а для цього поєднати його з мораллю і людиною. Лише за таких умов людина не буде відчуженою від політики і влади, не “зникне в політиці”, а цивілізовані політичні відносини допоможуть людині знайти себе, подолати розірваність духу, розкрити свої сутнісні сили, вивільнитися від відчужених сторін своєї діяльності.

Антропологія державотворення – філософсько-політологічна концепція, яка охоплює весь комплекс питань, що складають зміст проблеми людини у координатах універсальних законів буття та універсальних принципів людської життєдіяльності [2]. Антропологічні засади сучасного державотворення – надання конституційній реформі гуманістичного характеру, орієнтація на реалізацію людських інтересів і цінностей, коли кожна людина відкриває для себе шлях до особистої субстанціональності. Людиноцентризм як парадигма конституційної реформи досліджує антропологічні засади економічної, політичної і соціальної сфери; осмислює умови створення гуманного суспільства, в якому повинні бути реалізовані імперативи справедливого і солідарного суспільства, реабілітовані такі поняття, як «гуманне суспільство», «гуманні відносини», «гуманна людина», «гуманістичне управління». Антропологічні засади сучасного державотворення націлені на підхід до людини як соціокультурної істоти, в основі яких антропологічний модус людини, тобто соціальної держави, сталого суспільного розвитку.

Предметом антропологічних засад сучасного державотворення політики є сукупність ідей, принципів, концепцій гуманізму, які становлять парадигму політичного менеджменту, накопичених західними політичними та економічними вченням, які забезпечують регуляцію відносин в соціумі. Саме конституційна реформа націлена на моделі оптимізації державотворення, здатні підтримувати втілення загальнодемократичних цінностей, розвиток індивідуальної повноти і

цілісності особистості [3]. Антропологічні засади сучасного державотворення – це нове теоретико-світоглядне узагальнення гуманістичних традицій конституційної реформи, в контексті якої повинна сформуватися вся система політики, культури, економіки, мислення, життєдіяльності особистості і соціальної організації; регуляція суспільних відносин, які сприяють досягненню у суспільстві стабільності, порядку, злагоди шляхом гуманізації відносин між різними суб'єктами політики державотворчого процесу. Людиноцентризм як антропологічна засада конституційної реформи – це формування правової, соціальної і демократичної держави, поступове повернення до загальнолюдських цінностей на принципово новій гуманістичній основі.

Література

1. Воронкова В. Г. Філософія глобалізації: соціоантропологічні, соціоекономічні та соціокультурні виміри: [монографія] / В. Г. Воронкова. – Запоріжжя: Видавництво ЗДІА, 2010. – 272 с.
2. Дзвінчук Д. І. Трансформаційні процеси в освітніх системах – вимоги ХХІ ст. / Д. І. Дзвінчук // Нова парадигма: [зб. наук. пр.]. – К: НПУ, 2007.– Вип. 72. – С. 76-80.
3. Черленяк І. І. Синергетичні моделі оптимізації системи державного управління: [монографія] / І. І. Черленяк. – Ужгород: Ліра, 2010. – 656 с.

УДК 378.014.15 (043.2)

Головко С. Г., к.і.н., доцент,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

ЗАКОН УКРАЇНИ «ПРО НАУКОВУ І НАУКОВО-ТЕХНІЧНУ ДІЯЛЬНІСТЬ»: ВАЖЛИВИЙ КРОК У СТАНОВЛЕННІ НОРМАТИВНО-ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАУКОВОЇ ТА ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ

16 січня 2016 року набрав чинності Закон України «Про наукову і науково-технічну діяльність» (№ 848-VIII від 26.11.2015), який спрямований на правове забезпечення функціонування наукової галузі та є важливим кроком у становленні її законодавчого забезпечення. Закон визначає правові, організаційні та фінансові засади функціонування і розвитку у сфері наукової і науково-технічної діяльності, а також створює механізми для провадження наукової і науково-технічної діяльності. Його ключові норми визначають як умови, що максимально сприятимуть задоволення потреб суспільства і держави у технологічному розвитку, так і шляхи їх реалізації через системну взаємодію освіти, науки, бізнесу та влади [1].

Закон встановлює правовий статус суб'єктів наукової і науково-